

Tornar a la guerra per guanyar el referèndum

Els successius ajornaments del referèndum al Sàhara Occidental estan cansant els saharians agrupats pel Front Polisario a Tinduf. Molts són els que, farts de l'espera, voldrien tornar a una guerra en què asseguruen no tenir-hi massa a perdre.

XAVIER RIUS SANT

Mahamud Ali Benamur (esquerra) i Ahamed Aldalahi (dreta), formaven part de l'exèrcit espanyol al Sàhara l'any 1975. En aquesta imatge mostren els documents espanyols que ara els acrediten com a votants per al possible referèndum d'autodeterminació.

El 1975 la població de la província del Sàhara eren ciutadans espanyols, i molts encara guarden el DNI i el llibre de família que ho acredita. Però en lloc de convertir-se en ciutadans de l'estat independent del Sàhara Occidental, tal com havia garantit Espanya a la Comissió de Descolonització de l'ONU, el territori fou abandonat al Marroc i a Mauritània pels Acords Tripartits de Madrid, el 14 de novembre de 1975. La majoria es refugiaren al desert de Tinduf, a l'altra banda de la frontera algeriana, on dirigits pel Front Polisario construïren una mena d'estat provisional mentre feien la guerra als ocupants. Mauritània no va poder suportar la guerra i va renunciar al territori,

i el Marroc només va poder establir la situació construint sis murs de 1.800 quilòmetres que es tancaren definitivament el 1987. Fora del mur hi ha una quarta part del territori des d'on el Front Polisario continuava practicant la guerra de guerrilles.

Tot i que semblava que enguany es faria d'una vegada el referèndum d'autodeterminació amb què havia de culminar el procés de pau que ha permès un alto el foc des del 1991, el Marroc ha tornat a impugnar el cens de votants. Contra els 86.386 electors reconeguts per la Missió de l'ONU pel Referèndum al Sàhara Occidental, el govern de Rabat exigeix que es tornin a revisar les sol·licituds de 130.000 persones rebutjades per-

què no complien el requisits pactats per totes les parts.

El llibre de família expedit per Espanya, el Document Nacional d'Identitat, haver format part de l'antic cens espanyol, ser fill, nét, germà, pare o mare d'una persona del cens o que tenia un document d'aquests, eren els requisits per a ser inscrit com a votant. L'altra via era que els dos caps de tribu, el que és ara als territoris ocupats pel Marroc i el que es troba amb el Polisario a Tinduf, l'acreditessin com a membre d'un grup que vivia o nomadejava pel territori.

El Marroc, que sap que amb l'actual cens de votants perdrà el referèndum, ha tornat a blocar la consulta amb l'ajut del govern francès. Així, quan el mes de febrer el Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar la resolució 1292 que prorrogava el mandat de l'ONU i encomanava al mitjancer James Baker de visitar la regió per desencallar el procés, el representant francès va provar sense èxit que es reconegués la impossibilitat de fer la consulta i que es busqués una alternativa com una autonomia dins del Regne del Marroc.

Traïció espanyola. "Espanya ens va traïr", explica Ahamed Abdalahi, mentre recorda aquells amargs dies de febrer de 1976. Ahamed llavors tenia vint-i-cinc anys i era membre de la 3a Companyia de la Policia Territorial. Ell estava amb altres soldats saharians a Tifariti i Bir Lahlou, al sud-est de la ciutat santa de Smara. "Els oficials espanyols varen mar-

jar amb el land-rover i ens varen dir que ens quedéssim allà a protegir la frontera. Durant uns quants dies vam rebre ordres per ràdio de continuar-hi. Però el 2 de març la ràdio ja no va respondre i van venir cap a nosaltres famílies senceres amb ramats que fugien espantats dels marroquins. Llavors agafarem els camells, els fusells i les provisions i marxarem fins trobar-nos amb el Polisario. Vàrem sofrir bombardejaments de napalm, i si no va morir més gent és perquè aquells dies d'hivern feia poca calor". Ahamed explica que cap superior no li va comunicar que es dissolia la seva unitat, per això considera que l'exèrcit espanyol li hauria d'abonar el sou de tots aquests anys.

A diferència d'Ahamed, que abans de febrer de 1976 no s'havia proposat d'entrar al Polisario, Mahamud Ali Benamur, de quaranta-nou anys, que era soldat de l'Agrupació de Tropes Nòmades es-

ARXIU

panyoles a al-Aaiun, militava clandestinament en el Front Polisario. Mahamud explica que pocs dies abans que Espanya es retirés, el coronel Domingo Belez del Valle els va reunir i els va oferir l'opunitat de marxar com a soldats a Espanya. "La majoria ens vàrem

quedar i, malgrat que ens varen prendre les armes, vàrem perpetrar bastants robatoris i més d'un oficial mentre anava de patrulla va ser lligat i desarmat pels seus homes que fugiren amb el vehicle i l'armament amb el Front Polisario".

Mahamud recorda els seus anys d'infantesa en una família nòmada de ramaders que anava amb el bestiar per les pastures del nord del que avui és Mauritània i la regió de l'ex-província espanyola de Smara. Enyora aquelles terres amb bona aigua i arbres ara que viu al camp de refugiats de Tinduf, Algèria, que porta el nom de Smara, per record d'on són i on han de tornar. Ell viu amb la família i sis fills en una haima al costat de les dels seus germans, que també havien treballat pels espanyols, els uns de soldats i els altres a les mines o a les carreteres. Tots conserven el llibre de família que els van donar en casar-se, document que els ha

Keleida Abdi Sihamed, de quaranta-nou anys, és l'única que ha conservat el DNI espanyol. Ensenya orgullosa aquest document com a prova que es originària del territori que ara ocupa el Marroc.

CASA
DE
CULTURA
MARQUÉS DE
GONZÁLEZ
DE QUIRÓS

BANCAIXA

Inauguració 19 de maig

Portes obertes 20 i 21 de maig de 10 a 21 h

Exposició Suite Vollard de Picasso

del 20 de maig al 30 de juny

AJUNTAMENT DE GANDIA

XAVIER RIUS SANT

Omar Sidahmed, cap de la 5a Regió Militar sahariana, demana de ser fotografiat al costat del retrat del fundador del Polisario, El Ouali Mustafa Sayed. Va ser mort el 1976.

permès de ser admesos directament com a votants del referèndum. La seva cunyada Keleida Abdi Sihamed, de quaranta-nou anys, és l'única que ha conservat el DNI espanyol que ensenya orgullosa com a prova que es originària del territori que ara ocupa el Marroc, documents que no poden ensenyar els 130.000 suposats saharians que el Marroc vol

incloure fraudulentament al cens.

Un dels avantatges dels nou anys d'alto el foc és que molts saharians poden deixar dos mesos l'any els campaments de refugiats de Tinduf (Algèria) per estar amb la família i pasturar els ramats pel que en diuen "territoris alliberats", és a dir per una part de l'ex-província espanyola que controla el Polisario. Aquest és el cas de Iejlifa Lehib Ahmed, de vint-i-cinc anys, que corre per Bir Lahlou aquesta primavera. És soldat de l'exèrcit saharià i comparteix plenament la posició del Front Polisario de tornar a la guerra, si el referèndum no es fa aquest any. Omar Sidahmed, cap de la 5a Regió Militar sahariana, amb seu a Bir Lahlou, que demana de ser fotografiat al costat del retrat del fundador del Polisario, El Ouali Mustafa Sayed, mort el 1976, reconeix que no tocarà més remei que tornar a la guerra de desgast amb el Marroc abans que allargar inútilment més anys l'alto

el foc. "La natura i el clima són notablement diferent dels del Marroc, i nosaltres anem més ben preparats que no pas ells per actuar en aquest territori amb la nostra estratègia de desgast i guerrilles". Uns arguments i un convenciment resignat de la necessitat de tornar a la guerra que aquest periodista va sentir no solament dels caps militars o del president del Front Polisario, Mohamed Abdelaziz, sinó de moltes persones, tant dels campaments de refugiats, com de les que menaven els ramats a pasturar pels territoris alliberats. "El mitjancer James Baker té ara l'última oportunitat per a la pau", explicava Abdelaziz. Si Baker fracassa, l'any 2001 es tornarà a una guerra en què el Front Polisario té ben poca cosa a perdre, però que s'ha de veure si el nou rei del Marroc es podrà permetre.

Xavier Rius-Sant (Bir Lahlou, Sàhara Occidental)

Descomptes als subscriptors d'EL TEMPS

Truca'ns de dilluns a divendres al
93 309 70 04
PROMETEATRE

Teatre Principal

Hamlet

Interpretat i dirigit per Lluís Homar

25% de descompte de dimarts a divendres. Barcelona.

Teatre Borràs

El sopar dels idiotes

25% de descompte de dimarts a divendres. Barcelona.

Romea

La vida es sueño

de Calderón de la Barca

25% de descompte de dimarts a divendres. Barcelona.

Teatre Condal

La jaula de las locas

amb 'La extraña pareja' (Paco Morán i Joan Pera)

25% de descompte de dimecres a divendres. Barcelona.